

Klassisk
TRÆBÅD

Nr. 118 · December 2013

**Klassisk
møder nyt ...
og gammelt**

Fra Kolding til København 1903 med

"No Name"

I august i år fik Københavns Amatør-Sejlkлуб et lille brev fra Marstal Søfartsmuseum, der havde fået indleveret en sejlsberegning, der vist havde noget med K.A.S. at gøre.

Ja, mon ikke!

Det viste sig at være beretningen om en af vores første klubbåde, "No Name", som blev købt brugt i Kolding i 1903, og som nogle medlemmer så skulle over at hente og sejle hjem til "København". Det er så fornøjelig og spændende læsning, at DFÆL-medlemmerne absolut må læse den, synes jeg. Der er endda tre fotos med i beretningen, men de er desværre noget falmede. Beretningen er bibeholdt i Viggo Baggers eget sprog og enkelte ord og udtryk er "oversat". Retskrivningen er den originale. Det er bemærkelsesværdigt, at de 110 år forekommer så langt borte og så er beskrivelserne alligevel så nærværende. På hele turen, der går fra Kolding via Fænø, Lyø, Svendborg, Lohals, Kalvehave til Langeliniehavnen og som varer en uge i juli måned, møder de kun én lystbåd. Beretningen bringes simultant hér og i K.A.S.' medlemsblad, så K.A.S./DFÆL-medlemmer kan læse den i stereo. Vi deler historien op i to dele, så der også kan blive plads til lidt andet her i bladet. God fornøjelse ønsker

Henrik Effersøe

Lystfartøjet "No Name" var bygget 1882, det var klinkbygget af Eg af den saakaldte Kragejollestype og maalte 7,2 Yachttons.

Længden over Stævnenes Yderkanter var 29 Fod 8 Tommer, Bredden midtskibs over Klædningens Yderkant 10 Fod 3 Tommer. Baaden havde Dæk og var apteret med Ruf over Kahytten, Cockpit og Styrehul agterude. Kahytten havde ikke Staahøjde, men var ret rummelig med brede Hynder, paa hvilke 4 Personer kunde ligge tilkøjs. Foran Kahytten var et Forlukaf med en Køje. Baaden havde smukke Linier og var et solidt og hyggeligt

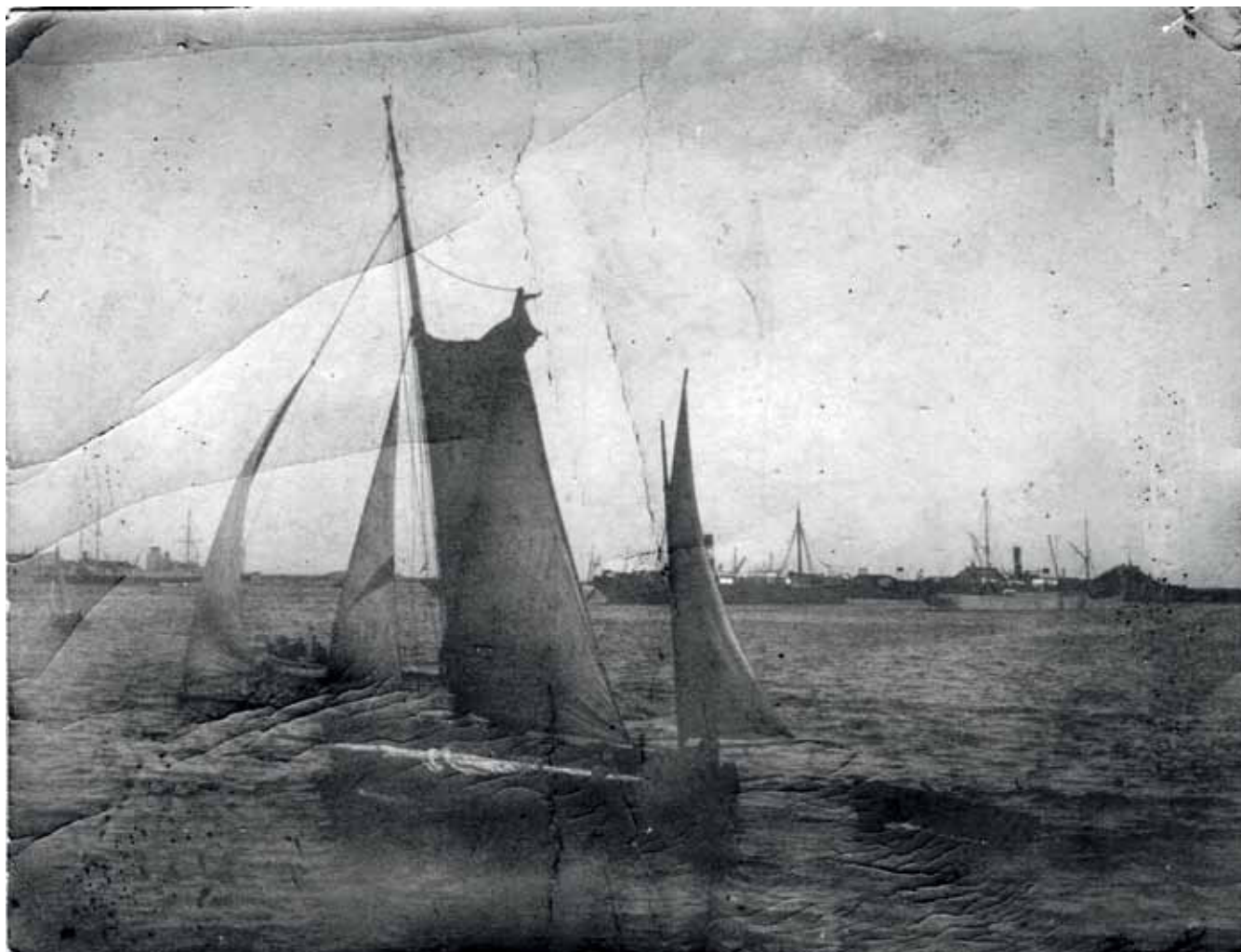
Fartøj.

Som Fotografiet viser var "No Name" rigget som Ketch, men med Sprydsejl i stedet for Bomsejl. Den forreste Mast var ret høj med en Pakettop, som gav god Støtte for det høje Topsejl (paa Billedet ses Topstagen med Sejlet liggende i Gaflerne om Bagbord), Mesanmasten stod mod Forkanten af Styrehullet; foruden Forsejlene havde en Spiler, der blev rigget ud med en særlig Spilerbom.

"No Name" ejedes i Aaret 1903 af en Apotheker i Kolding. Jeg havde hørt, at saavel dette Fartøj som et lignende af samme Størrelse, der laa i Vejlefjord, kunde købes billigt, og da jeg var stærkt interesseret i, at Københavns Amatør-Sejlkлуб, i hvis Bestyrelseskomité jeg det Aar var indmeldt, skulde anskaffe et Udflugtsfartøj til Brug for Medlemmerne, rejste jeg over for at se paa de to Baade. Jeg gik først til Vejle, da den der liggende Baad var den nyeste, men det var et klodset og kedeligt Fartøj, og da det tilmed kostede 1600 Kr., medens den fordelagtig bekendte "No Name", som var 1½ Fod længere og viste sig at være i god Stand, kunde faas for det halve, var Valget hurtigt truffet og blev godkendt af Klubbens Bestyrelse, der overdrog mig at afhente den i Kolding. Til Mandskab paa Rejsen skulde jeg udvælge 3 Medlemmer af Amatørklubben og til yderligere Hjælp hyre en farvandskendt Mand i Kolding paa Klubbens Regning. Endvidere blev en ny Slæbejolle indkøbt hos Baadebygger Svendsen på Refshaleøen og afsendt pr Damp.

Saa oprandt den for mig og min Ungdomsven, Fabrikant Alexis Leth, saa glædelige Dag, da vi mødtes på Københavns Jernbanestation sammen med den unge sejlkundige Godfrey Mygind for af afgaa til Kolding, den fjerde Amatør, Student Aage Bistrup kunde først rejse samme Aften for at støde til os derovre.

Det var Lørdagen d. 4 Juli 1903. Jernbanebilletterne var dengang rørende billige, 4 Kr. fra Kjøb. til Kolding med Eksprestoget og med straalende Humør rullede vi afsted, tilviftet fra Peronen af min Kone, der gav mig mangan god Formaning til Bedste for Liv og Helbred. Vejret var varmt og godt med en frisk Kuling, for hvilken Færgen duvede bravt under Frokosten i Storebelt. Ved

tretiden var vi i Kolding, fik os en Droske, gav vor Kusk den Besked: Kør ned til det lille Skib, De ser der med den høje Mast, og stod kort efter paa "No Name"s Dæk, hvor Apothekerens tidligere Skipper modtog os. Den fikse lille Jolle var ankommet og alt burde jo nu have været i bedste Orden, men saa kom den første af de Regnskabsposter, der benævnes: Uforudsete Udgifter.

Skipperen underrettede os nemlig om, at Fartøjet (det havde dog Blykøl) maatte have mere Ballast. Hvad

sejlede da Apothekeren med? Han havde til Ballast noget Bly, som han laante, det hørte ikke til Skibet, og han anbefalede os at købe en Del Raajernsblokke i et Jernstøberi og lægge dem under Gulvet i Kahytten. Nogen Tid efter Hjemkomsten mødte jeg i Frederiksberg Allé bemeldte Apotheker. Han lod mig på en ret uhøflig Maade høre, at det var altfor lille en Betaling han havde faaet for sit Fartøj (han var dog dengang straks villig til at sælge det for de tilbudte 800 Kroner), jeg skulde ikke have havt det →

Kolding Havn for ca. 100 år siden

til den Pris o.s.v., nu glæder det mig, at han ikke fik mere, eftersom han ingen Ballast gav mig.

Jernblokkene blev købt og stuvet ned og saa afsted skulde vi da gaa næste Dag. Skipperen var en flink og livlig Mand, som jeg gerne havde antaget til at være vor "bekendte Mand", men han kunde ikke gøre Turen med, derimod havde han skaffet en anden, der var tilsagt at møde på Fænø, og vi maatte da endelig sejle den Vej, der var så smukt, og han, der skulde til Middelfart kunde da gaa med dertil. Alt det gik vi ind paa.

Leth og jeg overnattede i Byen, men Mygind sov ombord til Kl. 2, hvorpaa han tørnede ud for at afhente Bistrup, der kom med Nattoget og som jo hverken kendte Byen eller Fartøjet, og da jeg Søndag Morgen kom ned i Havnen, traf jeg begge de raske Gutter ombord, tjenstivrige og frejdige.

Saa slog da Afrejsens Time, paa Hotellet havde man stegt en Lammesteg til os, anden Proviant var bragt ombord, og efterat der var udtalt: Saa gaar vi i Guds Navn, blev Fortøjningen kastet los, og Søndag d. 5 Juli 1903 Kl. 9½ gled "No Name" ud af Havnen.

Godfrey Mygind, Søn af den bekendte Læge, Professor Mygind, var søinteresseret med Liv og Sjæl og fint skulde Skibet se ud. Neppe var vi ude af Havnen, før han gik iværk med at afgnide Dækket med en Salmiakopløsning der fik det til at skinne som det rene pitch pine. Hans Hænder var altid nyttige og havde han dem i Lommerne, var Øjnene overalt.

Aage Bistrup, Broder til Marineofficeren, var ligeledes skibsvant. Det var en haardfør Gut, og Leth sagde sandt, at to mere fortræffelige unge Mennesker kunde vi da ikke have faaet med, men Leth havde nu ogsaa en Roman med (han læste ikke selv i den) og aldrig saasart opdagede Bistrup Leths Roman, før han var tabt for Samfundet, hyppigst at finde liggende paa Maven i Kahytten med Bogen foran sig og iført sin Dagliguniform der bestod af en Uldrøje og et Par Bukser.

Naa, hver sin Lyst, Leths var en kort Tobakspibe og Bagger en halv Bajer i Inderlommen, men vel at mærke kun naar han sejlede.

Vinden var ret Vest med frisk Bramsejls Kuling, da "No Name" gik fra Kolding Havn og plat for de Gat slørede vi Fjorden ud sættende det ene Sejl efter det andet. Apothekerens Skipper var vor Skibsinstruktør og indøvede os i at ansætte og henlægge Mesanmasten. Det var et tungt Rundholt at slæbe, "men naar De bare gør saadan", forsikrede han "saa kommer det ganske af sig selv". Vi spurgte, om han havde været i Kapsejls med denne Baad. "Jo, vi var i Løb med Grosserer Ræder, men vi laa foran i Starten og han i Kølvet paa os, og saa kom der et Sted, hvor jeg vidste vi ikke kunde gaa over, fordi der var for lidt Vand og derfor vendte jeg rask, mens han gik lige paa og der stod han. Saa tog jeg rigtig høflig min Hat af og saa sagde jeg: Farvel, Hr. Ræder."

Under fornøjelig Passiar løb vi med udfiret Storsejl og spilet Klyver ud i Lillebelt og over mod Fænø, hvor vi skulde skifte Mandskab, drejede ind i Fænøsund og kom Kl. 10.50 tilankers udfør Badehotellet, 8 Kvartmil fra Kolding og skrupsultne. [1 Kvartmil er = en Sømil = 1852 meter]

Der er skønt en smuk Sommerdag ved Fænø, hvorfor skulde man da ikke her indtage en solid Frokost, og dette skete, men i for stor Ro og Mag. Skibsbyggeren i Kolding, som jeg talte med ved Afgangen, sagde til mig: De har jo en dejlig Vind. Det var Ord, der ikke burde være gaaet ind ad det ene Øre og ud af det andet, jeg maatte jo huske paa, at ved Sommertid stilner det, naar Dagen lider mod Hæld, men jeg var ikke Sømand nok, min Fader, Fregatkaptajnen, havde ikke forsømt saa

gunstig en Lejlighed, jeg derimod littede først fra Fænø Strand Kl. 1.15.

Det var beklageligt, at vi maatte give Afkald paa Apothekerens Skipper. Den Mand, der kom i hans Sted havde ikke nøje Kendskab til Farvandene, og det var derfor ikke saa underligt at han næste dag blev ked af det og bad om at maatte rejse hjem fra Svendborg, hvad jeg beredvillig tilstod ham.

Med laber Kuling af Vest stod vi for Klyver, Fok, Storsejl og Mesan sydpaa gennem Fyr Renden. Ak, hvor det løjede, da vi var tvers af Assens var der som Søfolk siger: Bare lidt Aande. Kl. 9½ laa vi udfor Helnæs, der var ikke længer Styreluft, og Vandet havde det polerede Udseende, der keder en Sejlsportsmand. Vi var kun 25 Kvartmil fra Fænø, var vi gaaet derfra en Timestid tidligere, vilde vi nu have været et godt Stykke ad Farvandet, der fører syd om Fyen; og naar jeg saa endda havde benyttet Opholdet ved Fænø til at fylde vor Vanddunk, nu laa vi her og havde ikke fersk Vand. Mygind og Bistrup tilbød da at forsøge at skaffe vand, og skøndt vi laa temmelig langt fra Kysten, gik de gæve

Det var hér fra Københavns anden hovedbanegård, at den store rejse til Kolding begyndte den 4. juli 1903. Den nuværende hovedbanegård blev først indviet i 1911, hvorefter den på billedet blev ombygget til biograf.

unge Mænd i Jollen med Dunken og roede ind paa Lykke og Fromme.

Jeg var ikke rigtig glad ved Situationen. Himlen var helt overtrukken, det var temmelig mørkt, Regn kunde komme hvad Øjeblik, det skulde være og intet kunde vi foretage for at give dem Hjælp, selv om vi kunde have set dem, men den lille Baad var i Skumringen fuldstændig ædt op af Landet. Endelig saa vi den dog nærme sig, alt var gaaet godt, de havde fundet velvillige Mennesker, saa nu var den Sorg slukket og vi manglede da blot Vind, den kom, det saas paa Vandet, men hvad var det? Tak Skæbne, Sydøst, det var den argeste Modvind, vi kunde faa.

Nu maatte der altsaa krydses. Vi laa i det aabne Farvand mellem Helnæs og Als, en let Sag havde det været at gaa ind i Helnæs Bugt, denne store indsølgende Bugt, hvortil der er et kort snevert Indløb, og hvor vi kunde have ligget trygt til næste Dag, men dette skulde da have været gennemtænkt og forberedt itide. Jeg var saa sikker paa at beholde den vestlige Vind at dette slet ikke var faldet mig ind, og den medfulgte Mand var ikke engang kendt her om Dagen endsige ved Nattetid, og Fartøjet var ikke assureret.

Vi bestemte os da til at holde det krydsende sydøst hen, saaledes at vi ikke kom indenfor en ret Linie trukket fra Helnæs Vestkyst til Fyret på Ærø, som stadig saas.

Det kulede efterhaanden mere op, og Søen begyndte at sætte ind sydfra, efterat jeg var kommet tilrørs. Jeg bjergede Klyver og Storsejl og holdt det gaaende for Fok og Mesan, idet jeg kovendte [bommede], naar Fartøjet ikke kunde stampe sig gennem Vinden. De lange Østersøbølger blev imidlertid stadig mere nærgaaende, Jollen var paa Slæb agterude, og da jeg saa den vel højt oppe i den mørke Luft medens jeg selv sad nede i Bølgedalen, fik jeg en heftig Trang til at se, hvordan der saa ud i Kahytten. Den sande Aarsag gaar jeg helst let hen over; det forholder sig nemlig med en Lystkutter som med Kongeskibet: Officielt er der ingen Søsyge ombord.

Jeg ravede altsaa ned i Kahytten og var netop kommet derind, saa hører jeg Leths Stemme oppe fra

Dækket: "Hvad Pokker, Mygind, kan De ogsaa det." (Han som sin Pricipal fik ondt, sig maatte brække.)

Derpaa forsøgte jeg at sove, Kl. var 10½, altsaa passende Tid, men det var lettere tænkt end gjort, foruden Kvalmen var der en anden rentud Søvnfordriver, det var Skødet til Fokken. Fokkeskødet gled nemlig paa en Løjboom ligesom Storskødet, en tyk Jernstang, der gik tvers over Dækket i hele dets Bredde, en nedrig gammel-dags Indretning, vel skikket til at falde over og som ikke hørte hjemme i en Lystkutter. Naar Fartøjet vendte og Skødblokken blev trukket langs ad Stangen fremkom en Hylen, der rev i baade Nerver og Indvolde, og det skur-rede tit den Nat. Jeg kom til at tænke paa Edgard Højer, der i en Rejsebeskrivelse fortæller, hvordan han paa Hotellet fik Morgensøvnen forstyrret ved at man i Gaarden bankede Tæpper i langsomt Tempo, jeg var endnu værre faren, thi vel blev der krydset med smaa Slag, men Intervallerne var dog saa lange, at Søvn fik Tid at indfinde sig, og neppe var Øjnene i Blund, saa – tjirr - kurede Heksekrogen langs Stangen saa man farede arrigt op, og naar Baaden derpaa lagde sig over paa den anden Boug, gjaldt det om at bide sig fast for ikke at trille ned paa Kahytsgulvet. Saa hørte jeg Bistrups klagende Raab henne fra Styrehullet: "Aa, kan jeg ikke blive afløst, jeg er saa søvnig." Staklen havde kørt paa Jernbane den foregaaende Nat og kunde nu knapt holde sig oprejst. Det var da Leth, der tog Roret det meste af denne absolut ikke morsomme Nat.

Naar man tilsøs ikke kan sove, kan man ligesaa gerne staa op. Jeg tørnede derfor ud Kl. 12½ og var med paa Hundevagten til det Kl. 3 var blevet lyst, satte saa Storsejlet med et Reb inde og gik ned igen til Kl. 6. Vi var da i Nærheden af Lyø, og da det bestandig stod med Kuling og Regn, gik vi efter den "bekendte Mand"s Forslag derind for at faa lidt Hvile og ankrede Kl. 6½ ved Landingstedet, 9 Kvartmil fra Helnæs Vestpynt.

Lyø er en lille vindskibelig [flittig, arbejdsom], typisk dansk Ø. Saasnt vi kunde være bekendt i den tidlige Morgenstund at ulejlige dens Indvaanere, gik Mygind og jeg iland for at opdage to Kopper god Kaffe med tilhørende Brød. Vi saa et anseligt Mejeri, men intet Værtshus, derimod en Købmand og ham hjemsøgte vi.

Kolding Inderhavn, hvorfra "No Name" begyndte sit togt

Der var ikke det mindste ivejen for Kaffedrikning, Døren blev aabnet til Købmandens Stasesstue, værsartig, og her satte vi os saa ned, Mygind i en Lænestol iført vaad Regnkappe, ditto Bukser med lange Søstøvler. Kaffen blev fint serveret og saa kom Betalingen. "Hvormeget koster det?" "Det koster ikke noget", lød Svaret. Dette var dog for galt og der var ikke andet for, end at vi maatte ud i Købmandsboden og ved Køb af diverse Varer revanchere os, med disse i Favnen gik vi da ned til Jollen og roede ombord.

Kl. 11½ lettede vi i en Mersejlskuling af Sydøst og krydsede nu med rebet Storsejl, Fok og Stormklyver ad Svendborg til. Vinden aftog noget ud paa Dagen og blev sydligere, saa at vi efter at have passeret Avernakø kunde ligge Kurs med Stik på Skøderne. [slæk på skøderne] Det gik nu rask østefter, vi saa en stor Kutter foran os og med ham som Lods ankom vi lykkelig og vel Kl. 5 Eftermiddag til Svendborg, 17 Kvm. fra Lyø og gik til Ankers i Havnen.

Resten af togtet – fra Svendborg til Kjøbenhavn – følger i næste blad.